



HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2018-yil 9-may, chorshanba

№ 20 (1082)

1996-yil dekabrda chiqarib boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

www.hurriyat.uz



ЕР ЮЗИДА ДОИМО ТИНЧЛИК БЎЛСИН!

Уруш бошланиши билан фронт худудларидан Ўзбекистонга кўчирилган бир миллионга яқин оила ва болаларни қабул қилиб, охириги бир бурда нонини улар билан баҳам кўрган, "Сен етим эмассан" деб ўз бағрига олгани халқимизнинг нақадар олижаноблигини, меҳр-мурувватини, юксак маънавиятини яққол намойён этди.



"НЕКИ АЙТСАМ, ЮРАКДАН АЙТДИМ..."

"Ривожланган мамлакатларнинг кўпчилигида мактабда олган жами баҳолари жамланиб, олий ўқув юртларига ўқишга қабул қилишдек адолатли усул мавжуд. Бошқа ҳеч қандай синов йўқ: мактабдаги баллар ҳисобланади ва шунга асосан баҳо қўйилади. Ўқишга кириш муаммо эмас, мактабни аълога тугатиш асосий масала!"



ЮКСАК МАЪНАВИЯТ – ЕНГИЛМАС КУЧ



Сурхондарё вилояти Денов туманида "Китоб дунёси" масъулияти чекланган жамияти томонидан барпо этилган уч қаватли "Чағонийён" китоб марказининг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди.

Деновда китоб маркази очилди, ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ КАТНАШЧИЛАРИ ШАРАФЛАНДИ

Ёзувчи ва шоирлар, давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, маънавиятчилар ва туман фаоллари, ёшлар иштирок этган тадбирда Ўзбекистон халқ шоири У.Азимов, Ўзбекистон Ислон цивилизацияси маркази бўлим бошлиғи М.Кенжабеков, Ўзбекистон

Миллий ахборот агентлиги Бош директори А.Кўчиров ва бошқалар мамлакатимизда китоб мутлоаси ва китобхонлик маданиятини оширишга қаратилаётган алоҳида эътибор халқимиз, айниқса, ёш авлоднинг маънавияти, тафаккури ва дунёқарашини юксалтириш, уларда Ватанга муҳаббат, ис-

тиқлол ғояларига садоқат, миллий ва умумбашарий қадриятларга ҳурмат туйғусини мустаҳкамлашда юксак самаралар бераётганини таъкидлади. Денов туманида янгидан курилиб, фойдаланишга топширилган мазкур китоб марказида китобхонлар учун барча шароит яратилган.

Ушбу маърифат марказида китоблар дўкони, кутубхона ва электрон кутубхона барпо этилди, дейди Денов тумани "Китоб дунёси" масъулияти чекланган жамияти раҳбари И.Худойбердиев. Бу ерда 15 мингга яқин бадий, сиёсий, ҳукукий ва бошқа китоблар-

ни харид қилиш, ўқиш имконияти мавжуд. Келгусида кутубхона янги китоблар билан узлуксиз бойитилиб, электрон кутубхона бадий, ҳукукий, ижтимоий-сиёсий ва бошқа электрон китоблар билан кенгайтирилади.

2-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

3 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Корея Республикасининг Шимол билан иқтисодий ҳамкорлик бўйича қўмитаси раиси Сон Ён Гиль бошчилигидаги делегацияни қабул қилди.

4 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Чарм-пойабзал ва мўйначилик соҳаларини ривожлантириш ва экспорт салоҳиятини оширишни янада рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

5 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Мамлакатни демократик янгилаш жараёнида фуқаролик жамияти институтларининг ролини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони матбуотда эълон қилинди.

7 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев мамлакатимизга ташриф буюрган Бирлашган Араб Амирликлари Бош вазири ўринбосари, Президент ишлари бўйича вазир шайх Мансур бин Зоид Ол Наҳаённи қабул қилди.

8 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Фаол тадбиркорлик ва инновацион фаолиятни ривожлантириш учун шарт-шароитларни яратиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

8 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги агросаноат мажмуи ва озиқ-овқат хавфсизлиги таъминлини устидан назорат қилиш инспекцияси фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори матбуотда чоп этилди.

8 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларига инновацияларни жорий этиш механизмларини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

3-бет

Эзгу амал



Қайтди ўз "ҳовлиси"га Шоҳмад ота, Ҳазрат, Соҳиби мурувату силаи раҳм шафқат.

Ёнида рафиқаси, ўн тўрт нафар ўғил-қиз, Бу оила тарихи жумла жаҳонга ибрат.

Фарзандлар орасида яхдудий, қозоқ, немис, Қирғизу рус, қўйингки, бор эди турфа миллат.

Ўзи темирчи уста, Баҳри ая мураббий, Турмуши ночор, бироқ дилда эзгу ҳидоят.

Жаҳон уруши боис юртда муҳтожлик, очлик, Халқ яшарди бир бурда нонга этиб қаноат.

Меҳр дарёси буюк бош бўлди етимларга, Инсонийлик азалдан ўзбек халқига одат.

Хотирлаб руҳларини пойтахтнинг марказида Қад кўтарди мажмуа — ҳайкаллардан иборат.

Ҳайкал Халқлар дўстлигин қайтарди ўз аслига, Адолатли Раҳбарга барча халқ дейди, раҳмат!

Пўлатжон БОБОМУҲАМЕДОВ, меҳнат фахрийси

Газета ўқишга узокни кўра олмайди!

Ўқинг, баҳра олинг ва уни дўстларингизга ҳам ҳадя этинг. "Hurriyat" да чоп этилган материаллар билан www.hurriyat.uz сайти орқали ҳам танишингиз мумкин.



"HURRIYAT" ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛИШИГА ИШОНАМИЗ!

ЗИЁРАТ

Асрларга гувона бўлган ёшлар



Қўшни давлатлар билан алоқалар яхши йўлга қўйилганлигидан кўпчилик хурсанд эканлиги ҳақида бир неча марта газета-мизда хабар қилдик. Шу имкониятдан ўзимиз ҳам баҳраманд бўлиш

ниятида жамоа бўлиб Қозғистондаги муқаддас қадамжолар бўйлаб зиёрат сафарига отландик. Биласизми, ёлғиз йўлга чиқиш бошқа, жамоадор ҳамкасблар билан йўлга чиқиш бошқача бўларкан.

Аввалдан шундай келишдик: қўшни мамлакатда кўзимиз тушган манзараларга баҳо беришда ўзимиздаги аҳвол билан қиёслаб кўрамиз.

3-бет

Муҳаббат ҲАМИДОВ,
Ўзбекистон Журналистлари
ижодий уюшмаси аъзоси

Холмўмин МАМАТРАЙИМОВ,
ЎЗА мухбири
ЎЗА олган суратлар

МУЛК ХУКУКИ ЭЪТИРОФ ЭТИЛСА

► ФАРМОН ВА ИЖРО

Хеч эътибор берганмисиз, кўпинча кўп қаватли уйларнинг биринчи қаватида яшовчи айрим одамлар ўзбошимчалик билан қўшимча иморатлар қуриб олишади. Турган гапки, бундай қурилишлар учун ҳеч кимга рухсат берилмаган. Бироқ...

Дўстларимиздан бири уйланиб, янги уйга кўчиб ўтди. Бордик. Икки хонали шинамгина уй. Меҳмон бўлиб, бахт тилаб қайтдик.

Орадан ярим йилча вақт ўтди. Яна бир бахонай сабаб билан ўша дўстимизни кўриб қолдик. Биринчи қаватда эмаси, "дангиллама" қилиб ён томону "балкон"нинг олди қисмига яна иккита хона қурибди.

Ховли томондаги ўз йўлига, бирок унинг ён томонидаги машиналар ўтиш йўли анча торайиб қолган. Махалла йўлини ноқонуний ўзлаштириш натижасида юк машиналари ёки давлат хизмат машиналари (ўт ўчирувчи, қурилиш техник машиналари) ўтолмайдиган ҳолат юзага келган. Лекин, билишимизча, ҳеч ким бунга эътироз билдирмаган...

Яқинда матбуотда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Фуқароларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар ҳамда ўзбошимчалик билан қурилган турар жойларга нисбатан мулк ҳуқуқини эътироф этиш бўйича бир мартали умумдавлат акциясини ўтказиш тўғрисида"ги Фармони эълон қилинди. Ушбу ҳужжат билан танишиб, давлатимизнинг фуқароларни ҳар томонлама ва изчил ижтимоий қўллаб-қувватлаётгани, ислохотлар халқ манфаатидан

келиб чиқиб амалга оширилганга яна бир бор амин бўлдик.

Айтиш керакки, 2009—2017 йиллар мобайнида 81 992 та уй қурибди. 6624 та уй-жой массиви барпо этилди. 2016 йилдан бошлаб қишлоқ аҳолиси учун янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қурилиши юзасидан давлат дастури амалга оширилмоқда. Биргина 2017 йилнинг ўзида қишлоқ жойларда 18 мингдан ортиқ уйлар ўз эгаларига топширилди. Хозирда халқаро стандартларга тўла мос келадиган замонавий ва арзон уй-жойлар қуриш ишлари жадал суръатларда давом этмоқда. Бу аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш ва уларда мулк ҳуқуқи маданиятини шакллантиришдаги саъй-ҳаракатларнинг амалий нфодасидир.

Аммо кишининг дилини хира қиладиган ҳолатлар, айрим фуқаролар уй-жойга эга бўлиш ва қуришнинг қонуний механизмлари борлигига қарамай, йиллар давомида ер участкалари ёки кўп қаватли уйларнинг ўзига тегишли бўлмаган қисмига ўзбошимчалик билан қўшимча қурилишлар қилиш ҳолатлари ҳам учраб турибди. Эҳтимол, бу каби

ҳолатларга тегишли органларнинг бепарволиги ҳам сабаб бўлаётгандир.

Қабул қилинган Президент фармони мазкур масалаларга оид қириқтириш қўлмай, фуқароларнинг ўзбошимчалик билан қурилган иморатларига мулк ҳуқуқини бериш бораборида мулк қонунийлигини яна бир қарра мустаҳкамлади.

Эндиликда жисмоний шахслар ўзига тегишли бўлмаган ер участкасида қурган уй-жойи учун мулк ҳуқуқи суд томонидан эътироф этилади ва бир қатор шартлар билан қатъий тартибда мулк ҳуқуқи берилди. Буни амалга ошириш учун ҳудудлардаги ер-кадастр ва бошқа тегишли ташкилотлар вакиллари комиссия тартибда ўзбошимчалик билан қурилган турар жойларни ўрганади. Фуқаролар мулк ҳуқуқини олиш учун комиссияга мурожаат қилади. Комиссия ўрганилган объектларни қонун доирасида раийлаштириб, ҳудуд ҳокими-янига фуқаро аризасига биноан мулк ҳуқуқини эътироф этиш бўйича таклиф билан мурожаат қилади.

Айтиш лозимки, фармонда қўзда тутилган бир марталик умумдавлат акцияси 2019 йилнинг 1 майига қадар давом эта-

ди. Шу ўринда, қурилган турар жой объектлари қонунга мувофиқ келиши, турар жой қуриш учун ажратилиши мумкин бўлмаган ер майдонига жойлашмаган бўлиши, шаҳар-созлик талабларига тўла жавоб бериши ва бошқа шахслар ҳуқуқлари ва манфаатларини бузмаслиги, шунингдек, инсон ҳаёти ва саломатлигига хавф туғдирмаслиги даркор. Аксинча бўлган ҳолларда ўзбошимчалик билан қурилган турар жойларга эгалик ҳуқуқини эътироф этишда энг кам иш ҳақининг 5 баробари миқдорида тўлов ундирилади.

Хозирги кунда республика-мизда Ер кодексига биноан бир оила учун 6 сотих ер майдони умрбод эгалик ҳуқуқи билан берилди. Лекин амалдаги қонунлар четлаб ўтилиши

Юрт равнақи, мамлакат тараққиёти бевосита унинг фуқаролари ҳаётига, кайфиятига боғлиқ. Қонун устувор бўлган жамиятда ҳамиша фуқаролар манфаатидан келиб чиқиб иш қилинади. Халқ ҳам ўз навбатида давлат қонунларини суиистеъмол қилишдан тийилади. Уй-жой қуриш, ўзбошимчалик билан ер майдонларини ўзлаштириш ва турли ноқулайлик ҳолатлари юз бермайди. Бугун фармонга асосан рухсатсиз қурилган иморатларга берилган мулк ҳуқуқи эртанги қонун устуворлигининг гарови бўлиб қолади.

Шавкат ОДИЛЖОН

“Е” ҚЎШИМЧАЛАР:

нафи борми, зарари?

► ОГОХ БЎЛИНГ!

Савдо пештахталаридаги турли ширинлик, сақичу ичимликлар ҳар қандай бола-нинг эътиборидан четда қолмайди. Улар таркибидagi зарарли қўшимчалар ҳақида эшитган бўлсак-да, баъзан нимадир олиб беришга мажбур бўламиз. Оқибатда бола-ларимиз тез-тез қорин огриги, ич кетиши, кўнгил айнашидан шикоят қилишади. Биргина улар эмас. Сифатсиз ва тарки-бида соғлиқ учун хавфли қўшимча модда-си бўлган маҳсулот сабаб биз, катталар ҳам баъзан ҳолдан кетиб қоламиз.

Статистик маълумотларга кўра, дунёда ҳар йили дияресе (ич кети-ши) сабаб 1,8 миллион киши вафот этади. Бугун тиб-бётта маълум 200 дан ортиқ касалликларни келти-риб чиқарувчи асосий омил бевосита озик-овқат маҳсулотлари, улар-нинг таркиби ва сифати билан боғлиқ. Кўпгина мамлакатларни ташвишга солаётган муаммолардан бири ҳам зарарли, истеъ-молга яроқсиз, хавфли қўшимчалар билан тўйин-тирилган озик-овқат маҳ-сулотлари масаласидир.

Айтиш керакки, сўнгги йилларда бошқа соҳалар сингари озик-овқат маҳ-сулотларини ишлаб чиқа-риш жараёнида ҳам ян-гича ёндошувлар юз бер-ди. Кўпгина егулик ва ичимликлар таъминини сўнгги равишда яхши-лаш, сақлашни муддати-ни узайтириш учун улар-га турли зирavorлар қў-шиш, қўзни қувватлаб, иштаха очар қўришни-ни яратиш мақсадида кимёвий ишловлар бери-лиши туфайли инсонлар-

нинг соғлиғи ва ҳаётига тахдид пайдо бўлди.

Озукавий қўшимчалар маҳсулотларга алоҳида хид (ароматизаторлар), ранг (красител), таъм бериш, истеъмол қилиш муддатини узайтириш (консервантлар) ҳамда муайян шаклда сақлаш мақсадида қўшилади. Фарб мамлакатларида 1953 йилдан бошлаб озу-кавий қўшимчаларни классификация қилиш ти-зими йўлга қўйилган. Ҳар бир қўшимча «Е» харфи билан («Европа» сўзининг бош ҳарфидан олинган) бошланувчи маҳсул рақам-га эга бўлиб, уларга рақам бериш мезонлари халқ-қаро Алиментариус Ко-декс орқали ишлаб чи-қилган ва қабул қилин-ган.

Айтиш жоизки, сўн-гий қўшимчаларнинг ҳам-маси ҳам хавфли эмас. Масалан, Е200-299 — консервант (консерва-ланган озик-овқатни бузилишдан сақловчи моддалар маҳсулотни микроблар ва замбурур-лардан ҳимоялаб, сақла-ниш муддатини узайти-ришга қўмаклашса, Е300-

399 консервантлар озик-овқатларни оксидланишдан асрайди. Аскорбин кис-лотаси (Е-300) табиий кон-сервант сифатида қўлла-нилади. Мева-сабзавот-лардан олинган бўёқлар, баъзи куюқлаштирувчи ва эмульгаторлар (пек-тин, ванилин, лецитин) болакайлар учун мутлақо зарарсиздир. Аммо меъ-ёрдан ортиқ бола орга-низмига салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Ма-салан, ксилит (оксикайн пўстлоридан олинган, ши-мадиган конфет ва сақик-лар таркибига қўшилиди-ган табиий ширин қилув-чи модда) ичак тизимида муаммолар юзага келиши-га асосий сабабчилардан биридир.

Озик-овқат қўшимча-лари бўйича экспертлар бирлашган кўмитаси то-монидан хавфли деб то-пишган сўнгги кимёвий таркиблар ҳам борки, уларни истеъмол қилиш билан туриб қўни босиш-дай гап. Уларнинг айри-млари (масалан, Е250, Е251) аллергия ва турли яллиғланишлар билан ка-салланишга, бош огриғи, жигар хасталаниши, жах-лдорлик, мадорсизликка сабабчи бўлса, баъзилар-и, хусусан, Е231, Е232 кодли қўшимчалар турли тери касалликларини келти-риб чиқаради.

Масалан, ҳар бир хо-надонда таом тайёрлаш учун қадокланган зира-ворлардан фойдаланила-ди. Улар исталган таом-га ҳушбўй таъм ва ёқимли хид бахш этади. Бироқ зирavorлар тарки-бида ҳам ўйлаб ишлати-шимиз лозим бўлган

фаол қўшимчалар мав-жудлиги ҳақида деярли эшитмаганимиз. Тез тайёр бўлувчи маҳсулотлар, қуруқ шўрвабop восита ва зирavorлар, қайла ва яримфабрикатлар тайёр-лашда аскотувчи Е621 кодли таъм қувватланиш натрий гулутамати мав-жуд. Тадқиқотларга кўра, у қўриш қобилияти ва бош миёга шикаст етқа-зиши, аллергия реакши-ларни ривожлантириши мумкин. Шу сабаб у бо-лаларга қатъиян маън эти-лади.

Шунингдек, гўшт ва кандолат маҳсулотларида фойдаланиладиган Е126 ва Е127 индексли ранг берувчи ва консервант қўшимчалар ичаклар та-биий микрофлорасига пу-тур етказиб, моддалар ал-машинуви бузилиши, жи-гарнинг зарарли сабаб бўлиши мумкин. Онколо-гик ва юрак-томир хаста-ликларни пайдо бўлиши эҳтимол ҳам юқори.

Олиб борилган изла-нишлар натижасида озу-кавий қўшимчаларнинг айримлари инсон саломат-лигига жиддий таъсир кўрсатиши, ҳатто хавф-ли касалликларни келти-риб чиқариши маълум бўлди. Шу боис ҳам қўпгина давлатларда баъ-зи озукавий қўшимчалар-дан фойдаланиш мутлақо таъқиқланди. Улар кат-орига Е121 (2-пиртрус кизил ранг), Е123 (кизил амарант), Е128 (кизил бўёқ), Е216 (консервант), Е217 (консер-вант) ва Е240 (консер-вант) киритилган. 2005 йилдан бун ишлатилиши таъқиқланган Е216 ва

Е217 консервантлари тур-ли ширинликлар, гўшт маҳсулотлари ва ярим тайёр таомларда кенг фойдаланилган. Тадқиқот-лар натижасида ушбу қўшимчалар организмда хавфли ўсимталарни пай-до қилиши аниқланган.

Озик-овқат қўшимча-ларини хориждан олиб ке-лиш, уларни ишлаб чи-қариш ва қўлаш Ўзе-бекистон Республикасининг "Озик-овқат қўшимча-ларини ишлаб чиқариш ва ишлатилишини меъёрлаш-га бўлган гигиеник талаб-лар" санитар қондалари-да белгилаб берилган. Озик-овқат қўшимчалар-нинг қабул қилинган меъ-ёрлари бажариллиши Ўзе-бекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вази-рли билан келишилган технологик йўриқнома-ларда ва маҳсулот рецен-трасида белгиланиб, унинг назорати маҳсулот ишлаб чиқарувчилар зим-масига юкланган.

Мамлакатимизда ўтган йиллар мобайнида бўёқ Е128, консервантлар Е216, Е217 ҳамда бола-лар ва ўсимлар саломат-лигига салбий таъсир кўрсатувчи консервантлар

Авалло, фарзандларимиз ва оила аъзоларимиз саломатлигига зарар етказмаслиги учун харид қилаётган ҳар бир маҳсулот таркибининг ўрга-нишни унутмаслик лозим. Маҳсулотга қўши-лан модда миқдори қадокда берилмаган бўлиши мумкин. Аммо уни рўйхатдаги ўрнига қараб билиш қийин эмас. Чунки маҳсулотлар солин-ган миқдорига қараб, тепадан пастга ёзилади. Маҳсулотнинг калориялигига эътиборли бўлишни ҳам ёддан чиқармаслик зарур. Болалар учун озик-овқат маҳсулотларини харид қилаёт-ганда эса ширин ва ёғли маҳсулотлардан ти-йилган афзал.

Г.ТУРСУНОВА

► СОЛИҚ ПОЧТАСИДАН

Ўзбекистон Республикаси Президен-тининг 2017 йил 18 июлдаги "Солиқ маъмуриятчилигини тубдан такомил-лаштириш, солиқлар ва бошқа мажбу-рий тўловларнинг йиғилувчанлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонида давлат солиқ хизмати органлари тизимини ислоҳ этишнинг муҳим йўналишлари сифатида солиқ мажбуриятларини баҳорида солиқ тўловчиларга ҳар томонлама қўмакла-шиш, солиққа оид ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг таъсирчан меха-низмларини ишлаб чиқиш ва солиқ тўловчилар ҳуқуқий маданиятини оши-риш, солиқ назоратининг замонавий услубларини жорий этишдан иборатли-ги белгиланган.

“Ишонч телефони” — қонуний манфаатлар ҳимоячиси

Бугунги кунда давлат солиқ хизма-ти органла-рида жорий қилинган "Ишонч телефони" қонун ва қонун ости ҳужжатлари талаб-ларига риоя этмай фаолият юритаётган тадбиркорлар билан солиққа оид ҳуқуқбу-зарликлар профилактикасини ўтказилишида ҳамда мурожаат этувчи шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда муҳим восита бўлиб хизмат қилмоқда.

Хусусан, Тошкент шаҳар давлат солиқ бошқармаси ва туман солиқ инспекциялари "Ишонч телефони"га жорий йилнинг ўтган тўрт ойи мобайнида ҳуқуқбу-зарлик ҳолатлари бўйича жами 203 та мурожаат келиб тушган бўлса, шундан 184 таси ўрганиб чиқил-ди. Таъкидлаш жоизки, "Ишонч телефони"га қилин-ган мурожаатлар Ўзбекистон Республикасининг "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги қонуни талаблари асосида қўриб чиқи-лади. Ушбу қонуннинг 6-моддасига биноан мурожаат-да жисмоний шахснинг фамилияси (исми, отасининг исми), яшаш жойи тўғрисидаги маълумотлар ёки юридик шахснинг мурожаатида юридик шахснинг тўлиқ номи, унинг жойлашган ери (почта манзили) тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилмаганда ёхуд сохта маълумотлар кўрсатилганда мурожаат аноним деб ҳисобланади ва қўриб чиқилмайди.

"Ишонч телефони"га қилинган мурожаатлар-нинг мазмун-моҳиятини таҳлил қилиш орқали фуқа-роларимизнинг бугунги кунда кўпроқ нималар безов-та қилаётгани, солиқ ишлари билан улар ўзлари-нинг қайси масалалар бўйича фикр алмашиш ниятида эканликларини билиб олаша бўлади.

Жумладан, 47 та мурожаат савдо ва хизмат кўрсатиш шаҳобчаларида терминалларнинг ишлама-ётгани ёки шу билан боғлиқ муаммолар ҳақида, 109 та мурожаат эса назорат касса машинасида чек бермаслик ҳолатлари бўйича ва 17 таси фуқаролар томонидан тегишли ҳужжатларсиз маҳсулотлар сотиш, хизматлар кўрсатиш тўғрисидаги шикоятларга тўғри келса, қолганлари бошқа мавзудаги мурожаат-ларни ташкил этади. Мазкур мурожаатлар асосида барча ҳуқуқбузарлар билан тушунтириш ишлари ўтказилиб, уларга расмий огоҳлантириш хатлари берилди.

Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 119-моддаси 1-қисмига кўра фискал хотирли назорат-касса машиналарини ва (ёки) тўловларни пластик карточкалар асосида қабул қилиш бўйича ҳисоб-китоб терминалларини ишлатиш мажбурийдир. Айни ҳолда уларни ишлатмасдан савдо қилиш, ва хизмат-лар кўрсатиш, шунингдек сотиб олувчи қитанция-лар ёзиб бериш, талонлар, чеклар ёки уларга тенг-лаштирилган бошқа ҳужжатларни бериш мажбурий бўлгани ҳолда бундай ҳужжатларни бермасдан товарларни реализация қилиш ва хизматлар кўрсатиш энг кам иш ҳақининг (172 240 сўм) ўттиз баравари-дан эълиқ бараваригача миқдорда жарима солинига сабаб бўлади.

Қўриниб турибдики, фуқароларимиз "Ишонч телефони"га мурожаат этиш орқали нафақат ўз манфаатларини ҳимоя қилмоқдалар, балки юртимиз аҳамиятига эга бўлган ижтимоий-иқтисодий масала-ларни ҳал этишда фуқаролик бурчларини бажараёт-тирлар.

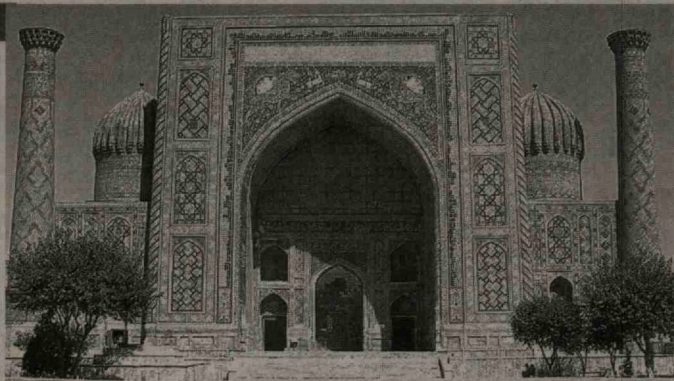
Хулоса қилиб айтганда, ҳар бир мурожаатга ўз вақтида муносабат билдириш, кўрсатилган ҳолатлар юзасидан тегишли чоралар белгила-ниши фуқаролар қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш билан бирга, давлат ва бошқа-рув органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини оширади. Бу эса жамият ривожиди муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Шавкат ТУРДИЕВ,
Тошкент шаҳар давлат солиқ бошқармаси
бошлигининг биринчи ўринбосари

Ўрта асрларда маънавий рангтасвир ва меъморчилик

► АСРЛАРНИНГ АСРАГАНЛАРИ

1965 йилда Самарқанднинг марказий қисмида очиб ўрганилган қадимий шаҳар харобаси Ўзбекистоннинг маданиятини тадқиқ этишда муҳим объект саналади. Ғарбий девордаги элчиларни қабул қилиши тасвирларида элчиларнинг совғалар топшириш маросими акс этган. Чап томондаги композициянинг чекка қисмидаги жуфтлик, марказий қисмдаги уч нафар чағониёнлик элчилар хитойликлардан олдинда турган сўғд таржимони, ўнг томондаги учинчи жуфтликда Чоч ва Корей элчилари тасвирланган. Жуфтликлардаги образлар бир-биридан қатор жиҳатлари билан ажралиб туради.



Жанубий деворда чизилган асарлар Самарқанд ҳокими-маликаси билан учрашуви ва уни кузатиб келаётган бир гуруҳ яқинлари тасвирланган. Малика ўтирган филда у билан бирга хизматкори ёки қариндоши тасвирланган бўлиши мумкинлиги ҳақидаги қарашлар мавжуд.

Шарқий девордаги суратлар хира: кўм-кўк тўлқинлар, улар орасида балик, тошбака, сузиб юривчи розлар ва яланғоч болаларнинг кичик фигуралари тасвирланган. Иншоотнинг бошқа хоналарида ҳам деворга солинган нақшлар бўлган, аммо уларнинг кўп қисми парчаланиб кетгани боис, бутун манзарани тасаввур қилиш имкони йўқ.

Марказий Осиёда пайдо бўлган Сомониylар ва ундан кейинги Қорахониylар, Ғазнавиylар, Хоразм шохлар давлатларининг ҳукмдорлари ўз сарой ва қасрлари, меҳмон-

хона ва ҳаммомларини мавзули ва манзарали расмлар, бўртма тасвирлар билан безатган. Бу тасвирларда жанг ва ов манзаралари, қабул маросимлари ва зиёфатлар, ҳукмдорлар суратлари акс этган. Жумладан, Маҳмуд Ғазнавиynинг сарой деворларида турли расмлар, ҳукмдор ва унинг яқинлари тасвирлари ишланган, сарой деворлари бўртма тасвирлар билан безатилган.

Чингизхон салтанати XIII аср охирига келиб қатор мустақил, бир-бирига алоқаси бўлмаган давлатларга ажрала бошлади. Ана шу даврда Марказий Осиёда янги ҳукмдор Амир Темур майдонга чиқа бошлади. Темур ва унинг сулоласи даврда фан, санъат ва маданият жадал ривож топди. Маҳобатли рангтасвир, амалий декоратив санъат соҳасида қатор янги анъаналар шаклланди. Жумладан, йирик ва мураккаб меъморчилик мажмуалари шаҳарсозликда муҳим ўринни эгаллай бошлади.

Анъанавий меъморчилик шакл ва услублари қайта қўриб чиқилди. Айниқса, меъморчилик ёдгорликларининг рангли қошнлар билан бойиши катта бадиий-эстетик аҳамият касб этди. Амир Темур даврида қурилган Оқ сарой мажмуаси алоҳида ўринни эгаллайди. Ўн икки йилдан ортиқ вақт мобайнида қурилган сарой пештоқи Хитой қошнлари, арабий нақшлар, гуллар ва ўймакорлик билан безатилган. Деворнинг ташқи томони кўк ва олтин ранглардаги нақшли қошнлар билан пардозланган. Оқ саройда 1404 йили бўлган сайёх Клавио унинг ички ва ташқи томони ниҳоятда безакка бой эканлигини таъкидлаб меъморлар ишини Париж усталари ишидан ҳам юқори қўйган.

Темур ва теурийлар даврида тасвирлар ва амалий безак санъати ўзининг гуллаш даврини бошидан кечирди. Миниатюра ва деворий рассомлик санъатида нодир

асарлар яратилди. Шу даврда қурилган сарой, қаср, масжид ва макбаралар, зодагонларнинг хонадонлари турли мавзудаги расмлар билан безатилганлиги ҳақида тарихчиларнинг ёзма баёнлари сакланиб қолган. Афсуски, шу даврда қурилган кўпгина саройлар, иншоотлар бизгача етиб келмаган ёки айрим парча ва қўчималарда сакланиб қолган, холос. Жумладан, Ширин Бика оқо макбараси деворларида табиат қўриниши тасвирланган бўлиб дархтларда қушлар акс эттирилган. Бибиҳоним масжиди деворларида нақшли безаклар билан бирга табиат манзараларини акс эттирувчи расмлар ишланган. Бу даврда деворий рассомлик сарой ва қасрларни безатишда кенг ишлатилган. Сарой деворлари мураккаб сюжетли композициялардан ташкил топган. Уларда Теурунинг олиб борган жанглари, ўзи ва яқинларининг суратлари тасвири, ов манзаралари акс эттирилган. Тарихчи

ибн Арабшохнинг сўзларига қараганда, Теурунинг фикрига кўра, унинг жасоратини кўрмаганлар расмлар орқали билиб олишлари керак бўлган. Амир Темур вафотидан кейин унинг улкан салтанатини Хуросон ва Мовароуннахрни унинг ўғли Шоҳрух ва набираси Улуғбек бошқарди. Амир Темур бошлаб берган анъаналар деярли 40 йилдан ортиқ вақт мобайнида давом этди. Меъморчиликда маҳобатли меъморий мажмуалар барпо этилди. Самарқанд, Бухоро ва Вобкентда қурилган мадрасалар шу давр меъморчилигининг анъаналари асосида вужудга келган. Улуғбек мадрасаси даврининг улуғ ёдгорликларидир.

Хулоса қилиб айтиш керакки, маҳобатли рангтасвир Ўрта асрлар Ўзбекистон меъморчилик санъатида турли хусусиятларга эга бўлган ҳолда ривожланган. Ҳар бир даврда у ўзининг миллий-бадиий хусусиятларини кашф этган ва миллий меъморчилик санъатининг ажралмас қисмига айланган.

Достон ҚУРБОНОВ,
Қамолиддин Бехзод номидаги
МРДИ магистранти

► ДИЛ СЎЗИ

2004 йили бир танишим телефон қилиб, самарқандлик тадбиркор дўсти тижорат газета очгани ва ўзи газета чиқариши учун журналистикадан хабари йўқ эканини айтиб, мени бош бўлишга ундади. Тадбиркор тарафидан Тошкентга юборилган вакил билан суҳбатга таклиф этилдим.

Ниятимиз — МАЪНАВИЙ КОМИЛЛИК

Суҳбат асносида менгача ҳам ишни кимдир бошқаргани, аммо ўша тўрт ой мобайнида 5000 ададни улар қора бозорда зўрға сотганини айтиб, нолиди вакил. Мен шунчаки кўнгил очадиган, тижорий нашр эмас, адабий-бадиий, маънавий-маърифий йўналишдаги газета бўлсагина муҳаррирлик қилишга кўнишимни айтдим. Иш берувчи бунга рози бўлгач, шартнома тузилди. Бош муҳаррир сифатида иш бошладим.

Орадан икки ярим ой ўтди. Газета ўн минг нусхада чоп этила бошлади. Газетани кўпчилик кутадиган бўлди.

Аммо орадан кўп ўтмай, Самарқанддан яна ўша вакил келди. У энди бошлиқни “маънавий, ахлоқ” деган гаплар орқиб қизиқтирмаслигини айтиб, бозорбоп, олди-қочди мақолаларни кўпайтиришга ундади мени. Уни фикридан қайтаришга уриндим.

Ўғриллар, қотиллар, фоҳишалар ҳақидаги мақолаларнинг ўқувчиси кўп бўлишини айтиб, вакил мени “қизил журналист”ликда айблади.

— Ёки айтиганимизни қиласиз ёки бўшайсиз...

Ишдан бўшаганим билан ишсиз қолмадим. Аммо ўн минг газетхоннинг кейинги тақдирига афсус чекдим. Онгли одам нимани ўқиш, кимни тинглаш, кимга қараш, кимга эргашини яхши билади. Ўғриллар, қотиллар ва ҳоказолар билан миясининг ярим шарини тўлдирган газетхоннинг иккинчи ярим шариди нима акс этиши, қандай олам шаклланишини айтиш учун эса файласуф бўлиш шарт эмас.

2000 йиллардан ҳаётимизга кириб келган аксарият тижорий нашрларнинг меваси ўзини узок куттирмади. Ёшлар ўртасида ажралишлар кўпайди, нафақат ёшлар, балки бобо-буви бўлиб улгурган одамлар ҳам ажралиш ҳақидаги аризонани кўтариб, идорама-идора юришдан уялмай қолди. Ака-укаси, хатто отаси билан молк-мулк, мерос талашадиганлар уялмай қўйди. Келинларимиз эрларини ношудликда айблаб, чарчамайди. Ўзлари ҳар ҳафта гўзаллик салонига чиқишни қанда қилишмайди-ю, аммо қозоннинг олдида икки марта бориб қолса, дафдағаси оламини бузадиган бўлиб қолди. Қўлларида эса ҳамон ўша бозорбоп газеталар. Улар ўқимишли, ҳар тугул ўзларини ўқимишли деб билишди. Бунақалар бошқа халқларда ҳам бор.

Президентимиз мамлакатимизда китобхонликни кенг йўлга қўйиш масаласини кўтарганларида зиёдилар, асл ёзувчилар қанчалар қувонганини ҳис этиш қийин эмас. Йўқ, улар китоб дўконларида сотилмай ётган китобларига ҳаридор топиладиган эмас, асл сўзининг қудрати тан олинганидан қувондилар. Чунки китобхонлик, деганда аввало танлаб, саралаб ўқиш тушунилади. Пулдор одам маза-бемаза гапларини китоб қилиб чиқариб, одамларни нодонликка бошлаши қайси жиноятдан кам?

Сўзнинг қудрати қиличдан кескир. Гап маънавий-маърифат, ахлоқ тўғрисида борар экан, жамиятимизнинг ижтимоий устуни — маънавий мухитимизни асрайлик.

Қаноат БОЙХОН қизи,
журналист

ЎЛТОН — ЗИЁН (ўтмишдан ҳатра)

Ўтган замон бир уста ўзига тўқ хонадонда ҳунарини ишга солиб, анча пул ишлабди. Пулни қопга солиб, орқалаб уйига кетётганида йўлда оппоқ соқолли нуроний мўйсафидга дуч келибди.

— Нимани орқалаб келаясиз биро дар? — устандан сўрабди мўйсафид. Уста тўғрисиини айтишдан қўчибди. “Синамаған бегона одам бўлса, кетимга тушмасин тагин, пулдан айрилиб қолмай” ўйлабди уста.

— Қондаги пайраха, рўзгорга керак, — дебди ёлғондан.

Шунда мўйсафид: — Ҳа, майли, биро дар пайраханга барака берсин, — дея ўтиб кетибди. Дуо қилган Ҳазрати Ҳизр эди.

Шу дуодан буён устаннинг пайрахаси кўпаяр экан-у, пулининг баракаси бўлмас экан.

Ўшанда уста қўрмай, қопдаги пул, меҳнат ҳалоллигидан, Ҳазрати Ҳизр “Топган пулинга барака берсин” дея дуо қилмасиди? Пайраха эмас, пул баракали бўларди.

Ёлғон қони зиёндир.

Юсуф ТОВАСЛИЙ
“Ҳикматлар ҳазинаси” китобидан

ЯХШИ ҚЎШИҚ — КҮНГИЛ ЭҲТИЕЖИ

► АКС-САДО

Қўшиқни севмайдиган, унинг кўнгилга завқ шавқ берадиган дурдона сўзларию дилкушо сатрларидан илҳомланмайдиган, малҳамжон қўйларидан яйрамайдиган халқ, миллат ер юзида бўлмаса керак. Камина бу ўринда кўнгилни зийнатлайдиган, юракни яшнатадиган, дилга қувват ва мадад берадиган, маънавиятни нафосат ила безайдиган, инсонни яхшилик сари бошлайдиган, ҳатто феъл-атворини ҳам тарбиялайдиган яхши қўшиқни, аёло таронаю тараннумин назарда тутмоқдаман. Яхши қўшиқ ҳаётимизга ҳам хуш ярашиб, умримизни узайтиришга ҳам хизмат қилади, ахир!

Халқимиз қўшиқсевар, санъатсевар. Бу унинг жисму жонига азал-азалдан сингиб кетган олижаноб хислат, тараннум чоғи эркин қушдай яйрайдиған миллат! Чиндан, яхши, сермазмун, дилнавоз қўшиқ ўзбек халқининг бебаҳо мулки, содиқ йўлдоши. Қўшиқчилигимизнинг неча асрлик бой хазинасига ўтган юз йилликда ҳам Домла Халим Ибодов, Жўраҳон Султонов, Ҳожихон Болтаев, Мадрахим Шерозий Ёқубов, Қомилжон Отиёйеов, Халима Носирова, Олмадон Ҳайитова, Отажон Худойшукоров, Ориф Алимхусов, Фаттоххон Мамадалиев сингари ўнлаб машҳур санъат юлдузлари бебаҳо хисса қўшиб, миллионлаб қўшиқ шинавандаларининг самимий эҳтиромларига сазовор бўлишган.

Бугунги кунда ҳам бу санъатнинг эл аро таниқли намояндалари анчагина. Улар таниқли хофизларимиз — Ўзбекистон халқ артистлари Шерали Жўраев, Орқаб Отажонов, Бобомурод Ҳамдамов, Муножот Йўлчиева, Насиба Абдуллаева, Ғулможон Ёқубов, Гулсанам Мамазонинова, ака-ука Ғофур ва Ғулмон Эшқоновлар, Ўзбекистон халқ хофизлари — Фарход Давлетов, Эркин Рўзиев, Сайиҳон Нисёзов... Ростини, яхши қўшиқлар яратиш, маҳорат билан ижро қилиш, эл-юртга манзур бўлаётган санъаткорлар рўйхатини анчагина давом қилдириш мумкин.

Уларнинг ижроларидан завқланиб ором оламан, яйрайман.

аммо тутатилиши лозим бўлган бир муаммо пайдо бўлди. Бу — қўшиқлар ёзилган диск ва “флешка”дан фойдаланишга ўтиб кетилаётганидир. Тингловчини алдашдек, ҳатто менсимасликдек бундай “ижро” усулига кескин чек қўйиш керак. Бундай “ижро” усулига кўпгина таниқли санъаткорларимиз ҳам ўтиб бораётгани кўнгилимизни огритади. Бундай ачинарли манзаралар тўй-ҳашамларда, айниқса, кўп содир қилинаётган. Диск ёки флешкадан фойдаланаётганини яшириш учун овоз кучайтиргичларни атайлаб баланд қўйишга тўғри келса тингловчиларни юрагига лағзага солиб, ҳатто соғлигига ҳам путур етказётгани аниқ.

Камина баъзи санъаткорларнинг флешкада қўшиқ “ижро” қилаётгани, қўлидаги микрофон бир ёнда қолиб, яқинидаги шинавандалар билан беамол гаплашиб турганини ҳам кўп кузатганман. Ҳатто флешкадан фойдаланаётганида электр ўчиб қолиб, ижрочининг овози ўчиб қолганини ҳам, юзи шувут бўлганини ҳам! Бу тингловчиға нисбатан ҳақорат ҳам эмасми? Флешка ёхуд диск воситасида овозини куруқ очиб-ёпиб қўшиқ “ижро” қилаётган санъаткор, пировардида ўзининг бор овозига ҳам путур етказиб қўйишини бир бор ўйлаб кўрмаганмикин? Бу овоз кейинчалик сурункали хирллаб қолмайди, дейсизми?

Демокчиманки, диск ёхуд флешка воситасида қўшиқ “ижро” қилишдек, ноғужа усул қўшиқчилигимиз тақдирига таҳдид солиши, унинг мавқени пасайтириб юбориши тайин. Бу масалани жиддий ўйлаб кўрмоқ керак. Ана шу нукта назардан қараганда, бу мукаддас соҳага масъул ҳисобланган “Ўзбекконцерт” бирлашмаси, унинг раҳбарларию жамоаси юқорида баён этилган салбий хислатларни бартараф этишга жиддий эътибор қаратмоқлари лозим.

Қомил Синдаров мақоласини ўқиб жараёнида шундай қатъий бир фикрга ҳам келдим:

Ошиқ ЭРКИН
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган
маданият ходими,
Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университети жамоаси

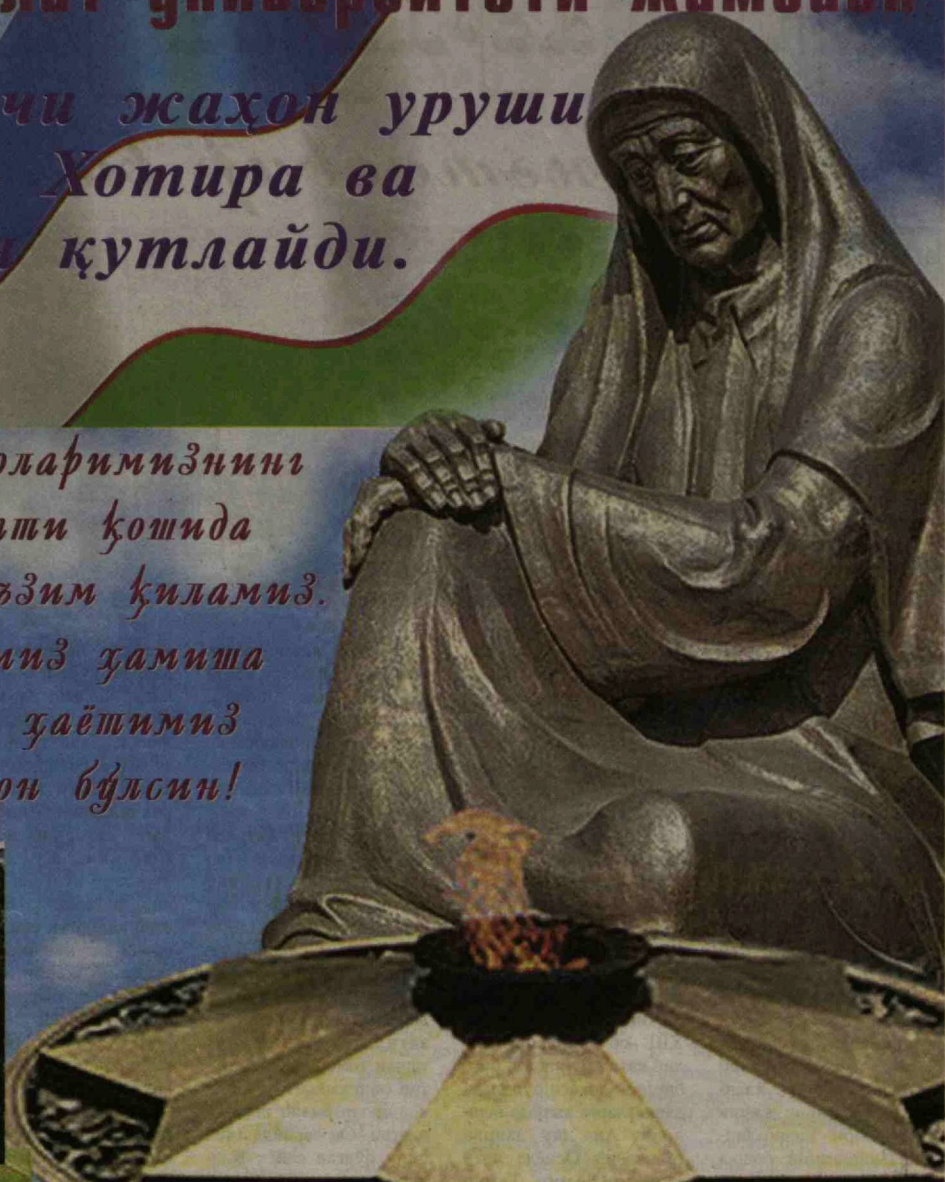
Халқимизни, энг аввало, Иккинчи жаҳон уруши иштирокчиларини 9 май — Хотира ва қадрлаш куни билан қизғин қутлайди.



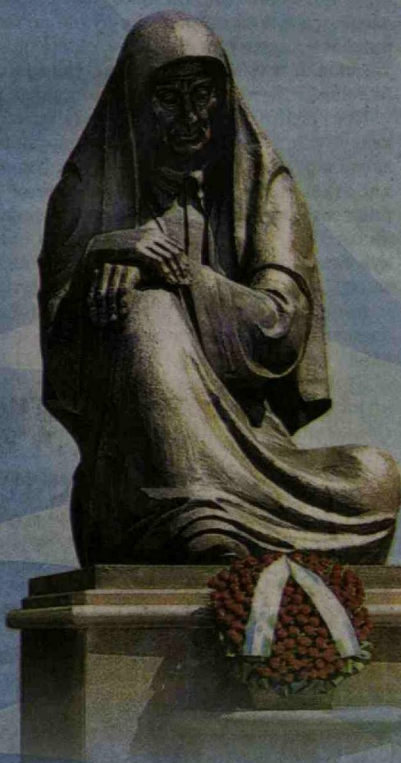
Ота-боболаримизнинг жасорати қошида доимо шазим қиламиз. Юртимиз ҳамisha тинч, ҳаётимиз фаровон бўлсин!



Реклама



TURON BANK



9 Май

Хотира ва қадрлаш куни

Бугунги тинч ва осойишта кунлар учун жонини фидо қилган аجدодларнинг муқаддас хотирасини ёд этиш, сафимиздаги кексаларни эъзозлаш — Бизнинг энг юксак вазифамиз!

www.turonbank.uz
Хизматлар лицензияланган

Марғилон шаҳар тиббиёт бирлашмаси ва касаба уюшмаси қўмитаси жамоаси

Халқимизни 9 май — Хотира ва қадрлаш куни билан самимий муборакбод этади.

Аждодлар жасорати қалбимизда мангу яшайди.



Ҳикматли сўзлар

Инсон ғазабини енгмагунча, қалбидаги ёмонлик васвасаларидан қутулиб, қомил инсон бўлмайди. Ёмон қалбни тўғрилаш ният ва амалга боварлиқдир. Киши нафси хоҳиши ва эҳтиросини енгмагунча, садатга эришмас.

Қалбида шафқат бўлмаганларнинг эшикларига яқинлашма. Чунки у ердан рад жавобини олишинг-ни бил. Шафқатсизнинг сўзи сенга албатта зарар еткази.

Аҳмоқлик қилиб, дардингни ҳаммага тўкиб сочи-ма. Дардинг душманга айланиб, бир куни сенга зулм қилади.

Илм инсонийлик тожидир. Инсон фақат у билан шараф топади. Мол-мулк эса жоҳилнинг гурурла-надиган матоҳидир. Илм инсонни юксалтириб, ун-дан ёдгорлик қолдиради.

Эй, инсон! Сен учун энг муҳими ва зарури ҳеч қачон вақтни бўш ўтказмаслиқдир. Доимо вақтинг-ни эзгу ишларга сарф эт.

Эй, инсон! Ҳамма билан чиройли муомалада бўл. Яратганининг дини чиройли муомала билан бошла-нади. Инсон гўзал хулқдан бирини тарк этса, шуб-ҳасиз ўзига ёмон бир иллат ортирган бўлади.

HURRIYAT

Бош муҳаррир
Қулман ОЧИЛОВ

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080 — рақам билан рўйхатга олинган. Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2. Баҳоси келишилган нархда.

Телефон: (0-371) 244-32-68, 244-32-88
Тел-факс: (0-371) 244-32-80
Реклама ва маркетинг бўлими: (0-371) 244-32-91

Топширинг вақти — 20⁰⁰
Топширилди — 18⁰⁰

Манзилимиз: 100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.
Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz, gazhurriyat@mail.ru

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва дизайнер Нигора Тошевва томонидан саҳифаланди.

Навбатчи: Шавкат Муролов

“O‘zbekiston” НМИУ босмахонасида чоп этилди. Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.



Муассис:
Ўзбекистон Журналистлари
ижодий уюшмаси



Ахборот ҳамкоримиз:
Ўзбекистон
матбуот ва
ахборот агентлиги

Таҳририятга келган хатлар
доимий эътиборимизда бўлиб,
улар муаллифларга қайтарилмайди.

Адади: 3455 Буюртма — V-1575

1 2 3 4 5

Индекс: якка
обуначилар ва
ташқилотлар
учун — 233